

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politidirektører,
Politimesteren i Grønland og
Politimesteren på Færøerne

DATO 9. januar 2008

JOURNAL NR.

RA-2008-131-0006

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Rigsadvokaten

Informerer Nr. 2/2008

Straffesager mod journalister, **ny højesteretsdom, ny domssamling og ny forelæggelsesordning**

1. Indledning

Spørgsmålet om strafansvar for journalister, der begår strafbare forhold som led i det journalistiske arbejde, har i den senere tid været drøftet i anklagemyndigheden, herunder i koncernledelsen og i fagudvalget vedrørende særlovskriminalitet. Endvidere har Højesteret for nylig taget stilling til spørgsmålet om strafansvar i en sag mod en journalist som overtrådte våbenloven, jf. nærmere herom nedenfor under punkt 2.

På den baggrund har rigsadvokaturen udarbejdet en domssamling, der indeholder et referat af udvalgte domme i straffesager mod journalister, jf. nærmere nedenfor under punkt 3.

Endvidere fastsætter rigsadvokaturen en ordning, hvorefter straffesager mod journalister skal forelægges for rigsadvokaturen inden afgørelsen af tiltalespørgsmålet, jf. punkt 4 nedenfor.

2. Ny højesteretsdom

Højesteret har den 10. december 2007 afsagt dom i en sag, hvor en journalist var tiltalt for overtrædelse af våbenlovgivningen, idet han på en restaurant i transithallen i Københavns Lufthavn tog en grillkniv med en klinge på 7,8 cm og medbragte den skjult i en avis til en gate, hvor han efter forudgående aftale med en fotograf fik taget billeder

af sig selv med kniven. Herefter bragte han kniven skjult i avisen tilbage til restauranten.

Journalistens formål var at afsløre en sikkerhedsbrist i kontrollen af passagerer i lufthavnen, og den efterfølgende dag beskrev tiltalte i en artikel med det optagne foto, hvor nemt det var at få en kniv med i fly fra Kastrup, da der ikke var sikkerhedskontrol ved gaten til de enkelte flyafgange.

Byretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. 3, jf. § 4, og fastsatte straffen til en bøde på 3.000 kr.

RIGSADVOKATEN

Landsretten stadfæstede byrettens dom. Landsretten fandt, at tiltaltes handling var strafbar efter våbenlovens § 4, stk. 1, jfr. § 10, stk. 3. Landsretten udtalte:

SIDE 2

”Tiltaltes formål var at afsløre en sikkerhedsbrist i kontrollen af passagerer i Kastrup Lufthavn. Ved afgørelsen af, om hans handling er straffri som følge af den beskyttelse af ytringsfriheden, som følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 10, som også omfatter en situation som den foreliggende, må der herefter foretages en afvejning af hensynet til nyhedsformidlingen over for den strafbare handlingens karakter. Landsretten finder, at der er en væsentlig samfundsmæssig interesse i at få belyst eventuelle mangler ved den sikkerhedsmæssige situation i lufthavnen, og at en journalistisk dækning heraf har stor nyheds- og informationsværdi. Landsretten bemærker, at beskyttelsen af ytringsfriheden efter art. 10, stk. 1, ikke generelt fritager tiltalte som journalist fra pligten til at overholde gældende straffebestemmelser, jfr. art. 10, stk. 2. Landsretten finder, at det bør tillægges særlig vægt, at tiltalte har planlagt og udført en selvstændig strafbar handling for at skabe den bragte historie, og at der derfor skal tungtvejende grunde til at anse handlingen for straffri.”

På denne baggrund fandtes en afvejning af de modstående hensyn ikke at kunne føre til, at tiltaltes overtrædelse af våbenloven var straffri efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 10. Der fandtes ikke grundlag for at lade den idømte bøde på 3.000 kr., som var fastsat efter praksis, bortfalde eller nedsætte, idet landsretten herved bemærkede, at tiltalte kunne have henledt restaurations- og sikkerhedspersonalets opmærksomhed på de sikkerhedsmæssige forhold omkring grillknivene uden at begå lovovertrædelsen. Landsretten stadfæstede derfor dommen.

Højesteret anførte, at transithallen i Københavns Lufthavn var et offentligt sted, og at det således var omfattet af våbenlovens § 4, stk. 1. Højesteret tiltrådte, at tiltaltes besiddelse af kniven ikke i lovens forstand kunne anses for at være et led i hans erhvervsudøvelse.

Fem dommere udtalte herefter:

”Spørgsmålet er, om tiltalte havde ”et andet lignende anerkendelsesværdigt formål” med at bære kniven i transithallen, jf. § 4, stk. 1, 1. pkt. Den nærmere rækkevidde af denne undtagelse kan give anledning til tvivl. Ifølge forarbejderne sigtes der navnlig til tilfælde, hvor det – ud over anvendelse som værktøj

eller som led i diverse fritidsaktiviteter – ”i forbindelse med transport af kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område”. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at der forekommer en række situationer, hvor personer normalt aldrig lovligt vil kunne bære kniv. Efter vores opfattelse gælder dette f.eks. en lufthavns transithal, hvortil der kun er adgang efter kontrol for våben. Vi tiltræder derfor, at forholdet ikke er omfattet af den nævnte undtagelsesbestemmelse i § 4, stk. 1, 1. pkt. Vi bemærker herved, at det efter vores opfattelse ville have været muligt i en avisartikel at afdække bristen i lufthavnens sikkerhedsforhold uden at tage kniven med fra restauranten, jf. herved også tiltaltes og A’s forklaringer for landsretten, og vi tillægger det ikke betydning, at en sådan fremgangsmåde ville have mindsket opmærksomheden om artiklen.

Våbenloven indebærer efter sin karakter ikke noget begrænsning i ytringsfriheden efter art. 10, stk. 1, i menneskerettighedskonventionen. Vi finder, at domfældelse for overtrædelse af våbenlovens § 4 i et tilfælde som det foreliggende ikke vil være i strid med art. 10. Vi har herved også lagt vægt på, at tiltalte selv skabte den situation, der indebar lovovertrædelsen.

Vi tiltræder herefter, at tiltalte er fundet skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

Som anført ovenfor kan den nærmere rækkevidde af undtagelsen i § 4, stk. 1, 1. pkt., give anledning til tvivl. Under henvisning hertil og til tiltaltes formål med den kortvarige besiddelse af kniven finder vi, at der foreligger sådanne formildende omstændigheder, at straffen bør bortfalde i medfør af straffelovens § 83. Vi stemmer derfor for, at straffen bortfalder.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

To dommere fandt, at tiltaltes besiddelse af kniven skete som led i et ”lignende anerkendelsesværdigt formål”, og at der derfor ikke forelå en overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

Som det fremgår af flertallets udtalelse, forelå der en overtrædelse af våbenloven. Straffen bortfaldt dog som følge af formildende omstændigheder (formålet med den kortvarige besiddelse af kniven) og som følge af, at begrebet ”anerkendelsesværdigt formål” i våbenlovens § 4, stk. 1, kan give anledning til tvivl.

Det følger endvidere af dommen, at domfældelse i den foreliggende sag ikke er i strid med menneskerettighedskonventionens artikel 10.

3. Domssamling på Anklagemyndighedens Intranet

Som nævnt ovenfor har spørgsmålet om strafansvar for journalister, der begår strafbare forhold som led i det journalistiske arbejde, i den senere tid været drøftet i anklagemyndigheden, herunder i koncernledelsen og i fagudvalget vedrørende særlovskriminalitet.

På den baggrund har rigsadvokaturen udarbejdet en domssamling, der indeholder et referat af udvalgte domme i straffesager mod journalister. Domssamlingen består af trykte domme samt utrykte afgørelser indhentet fra politikredsene og statsadvokaturerne via fagudvalget for særlovskriminalitet. Herudover indeholder domssamlingen centrale domme på området fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Domssamlingen findes på www.rigsadvokaten.dk under retspraksis og på Anklage-myndighedens Intranet under praksisoversigter.

Domssamlingen vil blive løbende ajourført med nye domme på området.

4. Ny forelæggelsesordning

Det kan fortsat give anledning til tvivl, i hvilke tilfælde tiltale mod journalister, der begår strafbare forhold som led i det journalistiske arbejde, vil føre til domfældelse.

RIGSADVOKATEN

På den baggrund og for at sikre en ensartet tiltalepraksis skal samtlige sager, hvor der er rejst sigtelse mod en journalist for et strafbart forhold begået som led i det journalistiske arbejde, forelægges for rigsadvokaturen med indstilling om tiltalespørgsmålet, jf. også Rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2002, afsnit J. Ordningen gælder således også for sager, hvor tiltalerejsning ikke skal besluttes af rigsadvokaturen efter bestemmelsen i medieansvarslovens § 28.

SIDE 4

Forelæggelsen skal ske via vedkommende regionale statsadvokat med en begrundet indstilling. Sagens akter skal vedlægges indstillingen.

Ligeledes skal domme i sådanne sager indsendes til rigsadvokaturen inden udløbet af ankefristen.

Jørgen Steen Sørensen